

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи здобувачів
вищої освіти за *першим* (бакалаврським) рівнем ОПП «Право»
з курсу

“ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ”

Укладач: доцент кафедри політичних
наук і права Полюяктова О.В.

Одеса - 2020

УДК : 33.01 (075.8)

ББК

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 6 від 30.01.2020 року)*

Рецензенти:

Горняк О. В. – д.е.н., професор, зав. кафедри економіки та підприємництва
ОНУ імені І.І. Мечникова

Доброва Т.Г. – к.е.н., доцент кафедри політичних наук і права
ПНПУ імені К.Д. Ушинського

Полуяктова О. В. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Основи економічної теорії» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2020. - 37 с.

Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Основи економічної теорії» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Методичні рекомендації містять завдання для практичних занять та самостійної підготовки, закріплення й перевірки знань здобувачів в обсязі повної структури курсу «Основи економічної теорії» відповідно до програми.

Складено з урахуванням робочої програми вивчення курсу, методичних розробок ЗВО, а також інших вузів, матеріалів літературних джерел, наведених у рекомендованій літературі.

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Методичні рекомендації до практичних занять	6
3	Методичні рекомендації для самостійної роботи	12
4	Перелік питань до іспиту	28
5	Система оцінювання	30
6	Рекомендована література	35

1. ВСТУП

Загальновідомо, що роль економічної науки в сучасних умовах суттєво зростає. Практика реформування економіки, забезпечення інтеграції економіки в систему світового господарства ставлять високі вимоги до економічних знань учасників цього процесу. Значною мірою вивчення економічної теорії формує ці знання, допомагає зрозуміти, як функціонує економічна система, в якій щоденно перебуває людина, сприяє вибору правильного економічного рішення.

Опанування дисципліни сприятиме розумінню здобувачами сучасної ринкової економіки, яка вимагає прискорених суспільно-політичних і технологічних змін на основі наукових досліджень. Жорстка світова конкуренція потребує постійних інновацій, нових ідей, високоякісної продукції. Світова економіка вступає в нову фазу, засновану на інформаційних технологіях, акцент переноситься на зв'язок та комунікації.

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам уявлення основ економічного життя суспільства у взаємозв'язку з потребами та інтересами людей; ознайомлення з головними економічними законами та категоріями, які виражають суть, становлення та розвиток різних соціально-економічних систем; усвідомлення загальних основ розвитку економіки, що базується на різноманітних формах власності; аналіз практичних досягнень найбільш розвинених країн та особливостей становлення інформаційної економіки в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- суть економічних законів і категорій, їх соціальний зміст та форми прояву;
- наукові основи економічного життя суспільства та засади управління господарською практикою;
- соціально-економічний зміст ринкової економіки та механізм її функціонування;
- принципи раціональної поведінки економічних суб'єктів (споживачів та виробників) в ринкових умовах;
- економічні інструменти господарювання в умовах ринкової економіки (ціноутворення, оплата праці, комерційні розрахунки, інвестиційна діяльність, тощо);
- об'єктивні закономірності функціонування суспільного господарства та важелі впливу держави на макроекономічну кон'юнктуру (зміст бюджетно-податкової та монетарної політики).
- суть та шляхи формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства;
- практичні досягнення найбільш розвинених країн та особливості трансформаційних процесів в економіці України;
- структуру та сучасні тенденції розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин;
- особливості інтеграції України в світове господарство.

уміти:

- розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва;
- аналізувати економічні події в суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу й усвідомлення меж можливого в економічній політиці;
- конструктивно-критично мислити та аналізувати економічних подій, що відбуваються в реальному житті;
- знаходити найбільш адекватні форми розв'язання економічних суперечностей;
- виховувати свідоме відповідальне ставлення до своєї ролі як економічного суб'єкта, громадянина-патріота своєї країни, активного учасника світової економіки;
- приймати раціональні та ефективні рішення як під час реалізації своїх особистих економічних інтересів, так і інтересів соціальної спільноти та країни в цілому й формувати відповідну економічну поведінку;

- підвищувати рівень своєї компетентності як особистості та громадянина.

Опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9 Здатність працювати в команді.
- ЗК10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК14 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою з навчальної дисципліни на семестр.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ – важлива ланка в навчанні та вихованні здобувачів. Практичне заняття є однією з провідних і найбільш складних форм навчального процесу.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попереднього визначення проблеми, до якої всі здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів).

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані (здобувачами) на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, уміння висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Практичне заняття 1. Економічна теорія як наука.

План теми

1. Зародження та основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії.
2. Предмет, структура, метод, функції економічної теорії.
3. Економічні закони та категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Визначте основні етапи розвитку економічної теорії.
2. Охарактеризуйте сучасні економічні теорії.
3. Дайте визначення предмета економічної теорії та охарактеризуйте еволюцію його трактування.
4. Структура економічної теорії. Позитивна й нормативна економіка.
5. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Функції економічної теорії.
6. Економічні категорії та закони, їх класифікація.
7. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших економічних наук.
8. Роль економічної теорії в розвитку людського суспільства та у здійсненні суспільно-економічних перетворень в Україні.

Література до теми: [1] [3] [4] [5] [6] [7] [16] [18] базова; [15] допоміжна.

Практичне заняття 2. Форми організації суспільного виробництва. Гроші.

План теми

1. Форми суспільного виробництва.
2. Товар і його властивості.
3. Двоїстий характер праці, втіленої у товарі.
4. Величина вартості товару і фактори впливу на неї. Закон вартості.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Умови виникнення та основні риси товарного виробництва.
2. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої у товарі.
3. Величина вартості товару і фактори впливу на неї.
4. Закон вартості, його сутність та функції.

Література до теми: [1] [3] [4] [5] [6] [7] [18] базова; [15] допоміжна.

Практичне заняття 3. Виробництво як ядро економічної системи.

План теми

1. Теорія виробництва та його факторів. Інформація як ресурс.
2. Безмежність потреб та обмеженість ресурсів – проблема економічного вибору. Загальні проблеми економіки.
3. Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Виробництво. Фактори виробництва та способи їх з'єднання.
2. Дайте характеристику інформації як ресурсу.
3. Охарактеризуйте загальні проблеми економіки.
4. Потреби як спонукальний мотив економічної діяльності. Закон зростання потреб.

5. Технологічні можливості суспільства. Аналіз кривої виробничих можливостей.
6. Поняття альтернативних витрат. Закон зростання альтернативних витрат.
7. Шляхи вирішення проблеми обмеженості ресурсів та безмежності потреб.
8. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці.

Література до теми: [1] [3] [4] [5] [6] [7] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 4. Економічні системи суспільства. Власність в економічній системі.

План теми

1. Періодизація суспільного економічного розвитку.
2. Сутність економічної системи. Типи економічних систем.
3. Поняття власності. Типи, форми і види власності та роль в економічній системі.
4. Становлення та розвиток постіндустріального суспільства.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Суспільно-економічний розвиток: цивілізаційний, формаційний та організаційний.
2. Економічні системи та їх класифікація. Порівняльний аналіз економічних систем, переваги та недоліки.
3. Охарактеризуйте кризу і розпад командно-адміністративної системи та необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкової економіки.
4. Проаналізуйте моделі змішаної економіки.
5. Поняття власності. Типи, форми і види власності та роль в економічній системі.
6. Роздержавлення і приватизація. Принципи і форми приватизації.
7. Якими рисами відрізняється постіндустріальне суспільство? Як змінюються місце і роль людини у процесі становлення і розвитку постіндустріальної цивілізації?
8. Дайте характеристику особливостям ринкової трансформації в Україні.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 5. Ринок як форма організації суспільного виробництва.

Види ринків та їх інфраструктура.

План теми

1. Ринок: сутність, функції, класифікація.
2. Види ринків. Сучасний ринок.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Ринок як підсистема ринкової економіки. Функції та класифікація ринку.
2. Охарактеризуйте роль основних елементів ринкової інфраструктури в економіці.
3. Ринок капіталів.
4. Ринок товарів і послуг. Товарна біржа, її суть та види.
5. Ринок цінних паперів. Фондова біржа. Валютна біржа.
6. Ринок праці. Біржа праці та її функції.
7. Особливості сучасного ринку.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 6. Механізм функціонування ринкової економіки.

План теми

1. Попит, закон попиту і чинники впливу на нього. Еластичність попиту.
2. Пропозиція, закон пропозиції, чинники впливу. Еластичність пропозиції.
3. Ринкова рівновага та встановлення рівноважної ціни.
4. Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Монополія. Антимонопольне законодавство.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Попит. Крива попиту. Детермінанти попиту. Закон попиту.
2. Еластичність попиту. Коефіцієнти еластичності. Ефект доходу і ефект заміщення.
3. Пропозиція. Закон пропозиції. Детермінанти пропозиції.
4. Еластичність пропозиції та способи представлення.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] базова.

Практичне заняття 7. Механізм функціонування ринкової економіки.

План теми

1. Попит, закон попиту і чинники впливу на нього. Еластичність попиту.
2. Пропозиція, закон пропозиції, чинники впливу. Еластичність пропозиції.
3. Ринкова рівновага та встановлення рівноважної ціни.
4. Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Монополія. Антимонопольне законодавство.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Ринкова рівновага та встановлення рівноважної ціни.
2. Сутність та види конкуренції. Методи і способи конкурентної боротьби.
3. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми. Олігополія.
4. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 8. Теорія поведінки споживача.

План теми

1. Корисність і попит. Закон спадної граничної корисності.
2. Споживчий вибір і бюджетні обмеження. Правило максимізації корисності.
3. Крива байдужості, її суть і побудова. Карта кривих байдужості. Гранична норма заміщення.
4. Рівновага споживача.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Корисність і попит.
2. Закон спадної граничної корисності.
3. Споживчий вибір і бюджетні обмеження.
4. Правило максимізації корисності.
5. Крива байдужості, її суть і побудова.
6. Карта кривих байдужості.
7. Гранична норма заміщення.
8. Рівновага споживача.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 9. Підприємство як об'єкт економічного аналізу. Основи менеджменту та маркетингу в підприємницькій діяльності

План теми

1. Підприємство: сутність, функції, форми, види.
2. Нові види підприємницької діяльності. Інноваційна діяльність підприємств.
3. Менеджмент – ефективне управління фірмою.
4. Основи маркетингового управління. Бізнес-план.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Підприємство: сутність, функції, форми, види.
2. Нові види підприємницької діяльності.
3. Інноваційна діяльність підприємств.
4. Менеджмент – ефективне управління фірмою.
5. Основи маркетингового управління.
6. Бізнес-план.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [13] [14] [15] [18] базова; [2], [15] допоміжна.

Практичне заняття 10. Підприємство як об'єкт економічного аналізу. Основи менеджменту та маркетингу в підприємницькій діяльності

План теми

1. Нові види підприємницької діяльності. Інноваційна діяльність підприємств.
2. Менеджмент – ефективне управління фірмою.

3. Основи маркетингового управління.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва.
2. Види і функції підприємств.
3. Малий бізнес. Ризик у підприємницькій діяльності.
4. Венчурний бізнес. Система франчайзингу.
5. Аналіз інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.
6. Сутність і функції менеджменту. Сфери і напрями менеджменту.
7. Система маркетингу у діяльності сучасного підприємства.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [13] [14] [15] [18] базова; [2] [6] [7] [15] допоміжна.

Практичне заняття 11. Капітал. Витрати виробництва і прибуток

План теми

1. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності.
2. Суть, види і структура витрат. Собівартість продукції.
3. Прибуток і рентабельність. Норма прибутку. Максимізація прибутку.
4. Ціна в ринковій економіці, її види та функції.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Суть капіталу та його структура в процесі виробництва, форми накопичення. Шляхи підвищення додаткової вартості.
2. Кругообіг і оборот капіталу. Основний та оборотний капітал.
3. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизація.
4. Рівновага підприємства як виробника. Поняття ізокванти та ізокости.
5. Суть, види і структура витрат виробництва. Собівартість продукції.
6. Прибуток: сутність, види, функції. Норма прибутку і чинники, що впливають на неї.
7. Максимізація прибутку. Безбитковість та рентабельність. Банкрутство.
8. Цінова політика і методи ціноутворення.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [13] [14] [15] [18] базова; [2] [6] [7] [15] допоміжна.

Практичне заняття 12. Теорія інтелектуального виробництва. Інтелектуальний капітал.

План теми

1. Теоретико-методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу.
2. Людський капітал.
3. Функціонування інтелектуального капіталу в економіці України.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Теоретико-методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу.
2. Людський капітал.
3. Функціонування інтелектуального капіталу в економіці України.
4. Вплив науково-технічної та освітньої діяльності на розвиток інтелектуального капіталу.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [13] [14] [15] [18] базова; [2] [6] [7] [15] допоміжна.

Практичне заняття 13. Підприємництво в аграрній сфері

План теми

1. Аграрні відносини та власність у сільському господарстві. Рентні відносини.
2. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі.
3. Державна політика регулювання і підтримки сільського господарства.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Аграрні відносини, їхній зміст і особливості.
2. Економічна природа земельної ренти, її сутність, види і механізми утворення.
3. Земля як фактор виробництва. Ціна землі.
4. Зарубіжний досвід господарювання у сільському господарстві.

5. Ринкове реформування аграрного сектору в Україні.

6. Державна підтримка сільського господарства.

Література до теми: [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [13] [14] [15] [18] базова; [2] [6] [7] [15] допоміжна.

Практичне заняття 14. Національна економіка: структура та показники розвитку. Макроекономічна рівновага

План теми

1. Предмет, основні проблеми і цілі макроекономіки.
2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків: методи розрахунку та співвідношення між ними.
3. Макроекономічна рівновага. Модель мультиплікатора Дж. М. Кейнса.
4. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Предмет, основні проблеми і цілі макроекономіки.
2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків: методи розрахунку та співвідношення між ними.
3. Макроекономічна рівновага.
4. Модель мультиплікатора Дж. М. Кейнса.
5. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці
6. Система національних рахунків.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 15. Національна економіка: структура та показники розвитку. Макроекономічна рівновага

План теми

- 1.Макроекономіка як наука.
2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків: методи розрахунку та співвідношення між ними.
3. Сукупний попит та сукупна пропозиція..
4. Рівновага між AD і AS.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Макроекономіка як наука.
2. Валовий внутрішній продукт: суть та методи обчислення. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП.
3. Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Національний дохід (НД) і його роль у суспільному відтворенні. Особистий дохід.
- 4.Національне багатство. Статистичні дані зарубіжних країн, щодо національного багатства.
- 5.Сукупний попит: сутність, чинники впливу. Крива сукупного попиту (AD).
- 6.Сукупна пропозиція: сутність, чинники впливу. Крива сукупної пропозиції (AS).
- 7.Рівновага між AD і AS. Модель мультиплікатора Дж. М. Кейнса.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 16. Макроекономічна нестабільність та економічне зростання.

План теми

- 1.Циклічність економічного розвитку. Фази циклу.
2. Теорії циклів.Антикризова політика.
- 3.Безробіття: зміст, причини, види, наслідки.Рівень безробіття. Закон Оукена.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Циклічність економічного розвитку. Фази циклу.
2. Теорії циклів.
3. Антикризова політика.
4. Безробіття: зміст, причини, види, наслідки.

5. Рівень безробіття.
6. Закон Оукена.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 17. Макроекономічна нестабільність та економічне зростання.

План теми

1. Інфляція: зміст, причини, види, наслідки.
2. Антиінфляційна політика.
3. Крива Філіпса.
4. Поняття і чинники економічного зростання.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності.
2. Безробіття як макроекономічне явище. Соціально-економічні наслідки безробіття.
3. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки.
4. Грошові реформи: їх сутність і спрямування.
5. Концепції та найпростіші моделі економічного зростання.
6. Роль інвестицій в економічному зростанні. Інновації.
7. Людський розвиток як мета і критерій економічного розвитку. Індекс людського розвитку та його рівень в Україні.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 18. Фінансова система. Державний бюджет. Податки

План теми

1. Фінансова система та фіскальна політика держави. Зміст, структура та функції фінансів.
2. Теорія оподаткування. Види податків. Суть і функції податків. Ефект Лаффера.
3. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит і державний борг.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Фінансова система та фіскальна політика держави.
2. Зміст, структура та функції фінансів.
3. Теорія оподаткування. Види податків.
4. Суть і функції податків. Ефект Лаффера.
5. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету.
6. Бюджетний дефіцит і державний борг.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 19. Грошова система. Кредитно-банківська система Державне регулювання ринкової економіки.

Ціноутворення на ринку праці

План теми

1. Грошовий обіг і його закони. Грошові агрегати та їх сутність. Закон грошового обігу.
2. Суть, структура та функції банківської системи. Центральний банк.
3. Механізм здійснення монетарної політики.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Грошова система, її структурні елементи.
2. Закон грошового обігу та його функції.
3. Кількість грошей, необхідних для обігу. Грошові агрегати та їх сутність.
4. Пропозиція грошей і попит на гроші. Рівновага на грошовому ринку.
5. Монетарна політика.
6. Кредитна система. Емісія грошей. Депозити.
7. Банківська система.

8. Форми і функції кредиту.
9. Сутність і функції резервної системи.
10. Грошово-кредитна політика центрального банку.
11. Специфіка та сучасний стан банківської системи України.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

Практичне заняття 20. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

План теми

1. Сутність і етапи розвитку світового господарства.
2. Міжнародна торгівля: форми, структура, напрями. Протекціонізм і вільна торгівля.
3. Міжнародний рух капіталів і закономірності його розвитку. Міжнародні валютні відносини.
4. Глобалізація як форма світогосподарських зв'язків.

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Основні характеристики світової економіки і стратегія сучасного економічного розвитку.
2. Нерівномірність розвитку економіки окремих регіонів і країн світу.
3. Міжнародна торгівля.
4. Протекціонізм і вільна торгівля. Вільні економічні зони.
5. Міграція робочої сили і її наслідки.
6. Міжнародний рух капіталів.
7. Міжнародні валютні відносини.
8. Роль міжнародних економічних організацій у розвитку світової економіки.

Література до теми: [1] [10][12][13][16]базова; [10] [11] [14] [15] допоміжна

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів над курсом “Основи економічної теорії” є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Перелік нових категорій і понять, як і контрольних запитань-завдань, допомагає здобувачам оптимально організувати самостійну роботу по вивченню економічної теорії.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні засади економічного розвитку суспільства.

Теоретичні основи ринкової економіки.

1. Економічні погляди Стародавнього світу.
2. Розвиток економічної думки в Україні.
3. Визнання економічної науки (Нобелівські лауреати з економіки).
4. Історія грошей України.
5. Альтернативні витрати економічного вибору. Закон зростання альтернативних витрат.
6. Шляхи вирішення проблеми обмеженості ресурсів та безмежності потреб.
7. Національні моделі економічних систем. Особливості ринкових відносин в Україні.
8. Роздержавлення і приватизація. Принципи і форми приватизації.
9. Становлення та розвиток постіндустріального суспільства в сучасній економіці.
10. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці.
11. Сучасні тенденції розвитку форм власності.
12. Сутність і роль НТП в суспільному виробництві.
13. Формування інфраструктури ринку в Україні.
14. Механізм ринкового саморегулювання. Теорія рівноваги Л. Вальраса
15. Конкуренція як рушійна сила розвитку економіки.
16. Монополія та антимонопольне законодавство.
17. Економічна теорія меркантилістів та фізіократів. Економічні таблиці Ф.Кене.

- 18.Класична політекономія. Адам Сміт та його книга «Багатство народів».
- 19.Суперечності трудової теорії вартості Адама Сміта.
- 20.Типи економічних систем: засади вирішення основних питань економіки
- 21.Ринок як форма організації суспільного виробництва.
- 22.Ринки недосконалої конкуренції: механізм врівноваження

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Мікроекономіка.

- 1.Рівновага (вибір) споживача: ординалістський підхід.
- 2.Рівновага (вибір) споживача: кардиналістський підхід.
- 3.Організаційно-правові форми підприємництва.
- 4.Форми організації та механізм управління підприємницькою діяльністю.
- 5.Бізнес-план: сутність, призначення і методологія розробки.
- 6.Капітал як економічна категорія товарного виробництва.
- 7.Цінова політика підприємства.
- 8.Ринкові відносини в аграрному секторі економіки.
- 9.Агропромислова інтеграція.
10. Теоретико-методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу
- 11.Людський капітал. Інформація як ресурс.
- 12.Функціонування інтелектуального капіталу в економіці України.
- 13.Економіка інтелектуальної власності.
- 14.Початкові етапи маржинального аналізу. Концепція «граничної корисності» в трудах А.Курно, Г.Госсена, Ж.Дюпюї, Й.Тюнена.
- 15.Суб'єктивне тлумачення вартості в теорії Н.Сеніора. Концепція «жертв» та «утримань» як передумова маржиналізму.
- 16.Підприємницька діяльність та поведінка виробника. Технологічна та економічна ефективність.
- 17.Витрати виробництва.
- 18.Фірма в умовах досконалої конкуренції. .
- 19.Фірма в умовах монополії.
20. Ринки факторів виробництва.
- 21.Аграрні відносини і особливості їх розвитку за сучасних умов. 22.Перетворення у відносинах власності і АПК.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Макроекономіка. Міжнародна економіка.

- 1.Система національних рахунків.
- 2.Макроекономічна політика прискореного розвитку української економіки.
- 3.Макроекономічна нестабільність та економічне зростання
- 4.Проблеми інтеграції української економіки у світову господарську систему.
- 5.Сучасні форми та системи оплати праці.
- 6.Рівень оплати праці в Україні і країнах ЕС
- 7.Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.ія в Україні: її динаміка та методи регулювання.
8. Зайнятість та безробіття в ринковій економіці.
- 9.Проблеми формування держбюджету України.
- 10.Фінансовий ринок та його структура.
- 11.Формування податкової системи в Україні.
- 12.Механізм грошово-кредитного регулювання в Україні.
- 13.Основні форми міжнародного співробітництва України.
- 14.Міжнародна економічна інтеграція.
- 15.Економічні аспекти глобальних проблем.
- 16.Ціна в ринковій економіці, її види та функції.
- 17.Національне багатство: сутність, структура, джерела зростання.
- 18.Міграція робочої сили і її наслідки. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

19. Глобалізація як форма світогосподарських зв'язків.

Контрольні запитання і завдання для самопідготовки.

1. Розкрийте роль економічної теорії в системі економічних наук.
2. Назвіть об'єкт, предмет і основну цільову функцію економічної теорії.
3. Які загальнонаукові методи використовує економічна теорія?
4. Дайте характеристику основних спеціальних методів економічної теорії.
5. Яка роль методу наукової абстракції в пізнанні соціально-економічних процесів?
6. Яке значення мають кількісні, зокрема, статистичні методи у вивченні економічної теорії?
7. У чому полягає двоїстість процесу виробництва?
8. Що є основою розвитку економічної теорії?
9. Що характерне для вимірювання показника ефективності витрат суспільної праці на макрорівні?
10. Як гуманізація виробництва впливає на ефективність витрат суспільної праці?
11. Як змінюються місце і роль людини у процесі становлення і розвитку постіндустріальної цивілізації?
12. Назвіть закони товарного виробництва.
13. Визначте сутність та характеризуйте властивості товару.
14. Визначте основні напрямки впливу потреб на виробництво.
15. Назвіть основні організаційно-економічні форми реалізації суспільного поділу праці.
16. Що характерне для суспільного багатства як економічної категорії?
17. Коли і як відбулося становлення самостійної науки економічної теорії?
18. Назвіть сучасні моделі розвитку економічної теорії та розкрийте їх основні відмінності.
19. У чому полягають суть та значення класичної школи?
20. Зробіть порівняльний аналіз меркантилізму і класичної економічної теорії.
21. Назвіть спільні риси і відмінності класичної доктрини і неокласичної теорії.
22. Сформулюйте основні положення теорії граничної корисності.
23. У чому полягав внесок Дж.М. Кейнса в світову економічну думку?
24. Які особливості розвитку економічної теорії в незалежній Україні?
25. Які умови і причини існування товарного виробництва?
26. Як впливають на величину вартості товару продуктивність та інтенсивність праці?
27. Що таке проста і складна праця?
28. Розкрийте єдність і протилежність товару і грошей.
29. Розкрийте роль долара США у сучасній валютній системі: місце, причини і наслідки.
30. Які форми виявлення рушійних сил товарного виробництва?
31. Чому система товарного виробництва є прогресивною системою господарювання?
32. З яких видів складається попит на гроші?
33. Який із масивів пропозиції грошей є самим ліквідним?
34. Як встановлюється масштаб цін?
35. Якими є найбільш загальні елементи ринкового господарства і механізм дії останнього?
36. Чому в сучасному ринковому господарстві існують тіньові відносини та зв'язки?
37. Що таке суспільно необхідний робочий час?
38. Як розвиток товарного виробництва і обміну призвів до виникнення грошей?
39. У чому полягає сутність історичної еволюції відносин власності?
40. Яку структуру мають відносини власності? Який зв'язок привласнення і відносин власності?

41. Що таке домінуючий об'єкт власності і як він змінюється у загально цивілізаційному процесі?
42. Характеризуйте типи, форми і види власності.
43. Покажіть місце і роль державної власності в соціально орієнтованій ринковій економіці.
44. Чим зумовлені нові тенденції розвитку відносин власності?
45. Що таке економічна система?
46. Дайте характеристику рівнів економічної системи. Покажіть їх взаємозв'язок.
47. Дайте порівняльний аналіз ринкової та АК систем. Які ланки має економічна система?
48. У чому полягає різниця між типом, формою і видом власності?
49. Що є системоутворюючим критерієм?
50. Як відбувається процес формоутворення власності?
51. Розкрийте зміст та покажіть економічні переваги корпоративної форми власності.
52. Покажіть переваги і недоліки ринкової системи господарювання.
53. Проведіть порівняльний аналіз ринкової і адміністративно-командної економік.
54. У чому полягають переваги соціально орієнтованій ринковій економіці?
55. Як співвідносяться категорії «ринок», «ринкова організація виробництва», «ринкова економіка», «ринкове господарство»?
56. Якими є найбільш загальні елементи ринкового господарства та механізм дії останнього?
57. Назвіть суб'єкти ринкового господарства.
58. Чому ринок є полісистемним утворенням?
59. Як співвідносяться між собою різні види ринку?
60. У чому полягає значення ринкової інфраструктури?
61. Які ознаки і різновиди біржової діяльності?
62. Як ринковий попит пов'язаний з суспільними потребами?
63. Розкрийте характер взаємозв'язку ринкової пропозиції та суспільного виробництва.
64. Чим відрізняються категорії «попит» та «величина попиту», «пропозиція» та «величина пропозиції»?
65. Поясніть різницю між індивідуальним і ринковим попитом.
66. Як впливають на попит нецінові фактори?
67. Наведіть класифікацію факторів ринкової пропозиції.
68. Чим зумовлена універсальність дії ряду загальних факторів, що впливають як на ринковий попит так і на ринкову пропозицію?
69. Яке значення має співвідношення ринкового попиту та ринкової пропозиції для формування мікроекономічних пропорцій?
70. Розкрийте значення поняття цінової еластичності для характеристики кількісної динаміки ринкового попиту та ринкової пропозиції.
71. Чим зумовлюється нахил і напрям графічних кривих ринкового попиту та ринкової пропозиції?
72. Проведіть порівняльний аналіз конкуренції і монополії.
73. Назвіть переваги природної монополії.
74. Чому держава повинна проводити антимонопольну політику?
75. Чим зумовлюється нахил і напрям графічних кривих ринкового попиту та ринкової пропозиції?
76. Розкрийте сутність і практичне значення концепції раціонального споживача.
77. У чому полягає значення бюджетного обмеження для домогосподарства та які його основні параметри?
78. Перелічіть відмінності між кількісною та порядковою концепціями корисності.
79. Проаналізуйте, як зміна доходу може впливати на попит домогосподарства.

80. Сформуйте правило максимізації корисності.
81. Розкрийте особливості підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки.
82. У чому полягає сутність кон'юктурного циклу індивідуального відтворення підприємств?
83. Які особливості малого бізнесу, в чому його перевага перед іншими формами господарювання?
84. Що відомо сучасній економіці про життєвий цикл підприємства?
85. У чому полягає принципова різниця між досконалою і недосконалою конкуренцією?
86. Які основні риси олігополії?
87. Які основні риси досконалої монополії?
88. Які основні риси монополістичної конкуренції?
89. Що означає нецінова конкуренція?
90. Чим визначається конкурентоспроможність підприємства?
91. Дайте визначення категорії « витрати виробництва».
92. Які причини зумовлюють формування витрат виробництва?
93. Розкрийте сутність понять «вмінні витрати» і «змінні витрати».
94. Сформулюйте закон спадної віддачі.
95. Порівняйте витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.
96. Які доходи може отримувати підприємець?
97. Що таке нормальний прибуток?
98. Покажіть співвідношення між розрахунковим, економічним і нормальним прибутками.
99. Дайте визначення позичкового відсотка.
100. Суть і структура інтелектуального капіталу.
101. Еволюція поглядів на інтелектуальний капітал у світовій економічній науці.
102. Інформація як ресурс. Методи вартісної оцінки інтелектуального капіталу.
103. Теорія людського капіталу.
104. Аналіз ефективності функціонування інтелектуального капіталу в економіці України.
105. Інтелектуальна власність: суть, структура та проблеми захисту.
106. Зарубіжний досвід стимулювання розвитку інтелектуального капіталу і перспективи його застосування в економіці України.
107. Вплив науково-технічної та освітньої діяльності на розвиток інтелектуального капіталу.
108. Шляхи удосконалення нормативно-правового захисту інтелектуальної власності у вітчизняній економіці.
109. Чому виникають рентні доходи?
110. Чому сімейні доходи найповніше характеризують рівень добробуту населення?
111. Дайте визначення поняття «земельна рента».
112. Які види диференційної ренти? В чому їх відмінності і що для них є спільне?
113. Що таке абсолютна рента?
114. Наведіть формулу визначення ціни землі.
115. Які основні напрями аграрної реформи в Україні.
116. Яке місце займають економічні функції в діяльності держави?
117. В чому сутність економічних функцій держави?
118. У чому виражається взаємозв'язок державного регулювання з ринковим саморегулюванням?

119. Охарактеризуйте розвиток системи державного регулювання економіки.
120. У чому полягає економічна роль держави в сучасній Україні?
121. Чому політика державного регулювання є невід'ємною складовою сучасних господарських систем у країнах ринкової економіки?
122. Які функції державного регулювання економіки?
123. Розкрийте основні форми державного регулювання економіки.
124. Що таке «політика доходів»?
125. Розкрийте взаємозв'язок концепції соціально – економічного розвитку країни та її економічної політики.
126. Чому інструменти політики економічного розвитку не можуть мати довгостроковий характер?
127. У чому полягає необхідність проведення структурної політики?
128. Обґрунтуйте необхідність соціальної політики держави.
129. На які цілі спрямована соціальна політика і через які інструменти вона реалізується?
130. У чому сутність зовнішньоекономічної політики?
131. Що таке зовнішньоекономічна рівновага?
132. Назвіть основні інструменти зовнішньоекономічної політики.
133. Що таке суспільне відтворення?
134. Які основні складові суспільного відтворення?
135. Які основні типи економічного росту?
136. У чому виражається інтенсифікація економіки?
137. Дайте визначення понять: ВВП, ВНП, ЧВП, НД, ОД, ЧЕД, кінцевий продукт, проміжний продукт. Покажіть взаємозв'язок між ними.
138. Як співвідносяться між собою: особистий дохід, що йде на використання населення, особисті заощадження, споживчі витрати населення, валові приватні інвестиції?
139. Поясніть, що таке трансфертні платежі, назвіть їх види.
140. Які податки відносяться до непрямих?
141. Дайте визначення поняття «мультиплікатор національного доходу».
142. Що таке «економічний цикл»? Назвіть види економічних циклів. Порівняйте матеріальну основу середніх і малих циклів, зробіть висновки щодо специфіки кожного з них.
143. Яка структура економічного циклу?
144. Яка суть і структура «довгих хвиль»?
145. Яке значення має теорія довгих хвиль для економічної практики?
146. У чому полягає сутність інфляції?
147. Які види інфляції бувають? Характеризуйте їх.
148. Чому інфляція є фактором макроекономічної нестабільності?
149. У чому сутність антиінфляційної політики?
150. Назвіть засоби вимірювання інфляції.
151. Що таке зайнятість населення?
152. Чим визначаються форми і види зайнятості?
153. Визначте сутність, функції та принципи функціонування ринку робочої сили.
154. Які фактори визначають динаміку пропозиції та попиту на робочу силу?
155. Які сучасні світові тенденції розвитку ринку робочої сили, чим вони зумовлені?
156. У чому полягає особливість формування та функціонування ринку робочої сили в Україні?
157. Визначте сутність безробіття як соціально-економічного явища.
158. Які основні види безробіття?
159. У чому полягає особливість сучасного стану безробіття в Україні?

160. Що таке система соціального захисту населення у сфері зайнятості?
161. Чим обумовлений взаємозв'язок інфляції та зайнятості населення?
162. Чому представники сучасних економічних шкіл критикують залежності моделі Філіпса?
163. У чому полягає особливість визначення категорій «сукупний попит» та «сукупна пропозиція»?
164. Як впливають нецінові фактори на сукупний попит?
165. Які нецінові фактори впливають на рівень цін?
166. Покажіть вплив нецінових факторів на сукупну пропозицію.
167. Чому крива сукупної пропозиції складається із трьох відрізків?
168. Що таке «макроекономічна рівновага»?
169. Яка структура державного бюджету?
170. У чому сутність фіскальної політики?
171. Які види фіскальної політики? Поясніть їх.
172. Обґрунтуйте принципи оптимального оподаткування.
173. Які економічні закономірності відображає «крива Лаффера»?
174. Які функції виконують податки?
175. Назвіть класифікацію податків.
176. У чому полягає сутність податкової політики держави?
177. Як за допомогою податково-бюджетної політики можна регулювати певні соціально-економічні процеси в країні?
178. Розкрийте сутність бюджетно-податкової політики в Україні.
179. Які грошові фонди формуються в процесі діяльності суб'єктів господарювання?
180. Чому субсидії та дотації доцільно надавати не виробникові, а споживачу?
181. Покажіть відмінності між фінансовим та грошовим обігом.
182. Розкрийте особливості готівкового та безготівкового обігу.
183. Назвіть види готівкових грошей.
184. Які особливості електронної системи грошового обігу?
185. Чому Національний банк має бути автономним від Уряду?
186. Які особливості мала грошова реформа в Україні?
187. Розкрийте особливості функціонування грошової системи в Україні.
188. Дайте визначення кредитної системи.
189. Які основні форми кредиту?
190. У чому полягає взаємозв'язок комерційного та банківського кредиту?
191. Назвіть джерела формування кредитних ресурсів.
192. Яка економічна природа тимчасово вільних грошових коштів?
193. Назвіть функції кредиту.
194. Характеризуйте структуру банківської системи в Україні.
195. Які функції Національного банку?
196. Які роль і функції комерційного банку?
197. Розкрийте сутність основних активних і пасивних банківських операцій.
198. Який механізм державного контролю за функціонуванням банківської системи в Україні?
199. Розкрийте особливості кейнсіанської і монетаристської кредитно-грошової політики.
200. Назвіть основні напрями кредитно-грошової політики.
201. Обґрунтуйте основні методи регулювання кредиту та грошової маси.
202. У чому сутність політики «дешевих грошей» та політики «дорогих грошей»?
203. Охарактеризуйте сучасну грошово-кредитну політику в Україні
204. Що таке зовнішньоекономічна політика держави?
205. Назвіть основні інструменти зовнішньоекономічної політики держави.

206. Розкрийте основні складові поняття «світове господарство».
207. Які основні характеристики і функції світової інфраструктури?
208. Які основи функціонування світового господарства?
209. Розкрийте головні суперечності світового господарства.
210. У чому полягає сутність міжнародного поділу праці?
211. Назвіть об'єктивні основи розвитку світового господарства.
212. Розкрийте суть МЕВ. Назвіть основні форми МЕВ.
213. Дайте визначення платіжного балансу країни.
214. Охарактеризуйте стан платіжного балансу України.
215. У чому полягає необхідність інтеграції України у світове господарство?
216. У чому суть глобальних проблем сучасності?
217. Назвіть основні ознаки глобальних проблем.
218. Які сфери людської життєдіяльності охоплюють глобальні проблеми?
219. Яка роль загальнолюдських інтересів у розв'язанні глобальних проблем?
220. Які проблеми належать до глобальних проблем сучасності?
221. Які умови існують до вступу у СОТ?
222. На яких підставах базується зовнішньоекономічна політика України?

ПЕРЕЛІК ТЕМ ФІКСОВАНИХ ВИСТУПІВ (РЕФЕРАТІВ) ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вища освіта, яку здобувач отримує в педагогічному вищому навчальному закладі, передбачає не лише систему спеціальних (професійних) знань, а і певну систему гуманітарних знань, яка дає можливість розвинути творче мислення і, головне, навчитися здобувати знання самостійно. Важливою формою розвитку таких якостей є – **самостійна наукова робота здобувачів**, зокрема підготовка **рефератів**

Реферат (від латинського “*доповідати*”, “*повідомляти*”) – це один із початкових елементів учбової підготовки здобувача, який дає можливість першої спроби самостійної розробки однієї з конкретних тем певного курсу гуманітарних дисциплін.

Реферат вимагає від здобувача **понятійно-аналітичного** рівня сформованості знань, себто особа має чітке уявлення та поняття щодо навчального об'єкту, здатна здійснювати смислове виділення, пояснення, аналіз, перенесення раніш засвоєних знань на типові ситуації.

Результатом аналітичної роботи над рефератом є також і доповідь, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи. Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну наукову інформацію (скорочено переказати зміст первинного документа чи його частини), а й показати своє ставлення до неї – **висновки**. Себто, реферат вимагає від здобувача також **продуктивно-синтетичного** рівня сформованості знань, коли особа здатна здійснювати синтез, генерувати власні уявлення, переносити раніш засвоєні знання на нетипові, нестандартні ситуації.

За допомогою рефератів здобувач глибше осягає найбільш складні проблеми. Підготовка рефератів сприяє формуванню загальнокультурного рівня здобувача, закріплює гуманітарні знання, розвиває вміння самостійно аналізувати різноманітні суспільно-політичні та культурні явища сучасності, навчає вести науково обгрунтовану полеміку з питань культури, релігії, філософії.

Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати та узагальнювати суттєву наукову інформацію. Реферат може містити аналіз і критику відповідних наукових теорій.

Основні вимоги до реферату:

- повнота відображення змісту статті чи кількох праць за темою;
- відповідність основних тез і положень, виділених реферуємим, змістові статті;

- визначення методики, яку використовує автор статті, обраної для реферування, щоби розв'язати проблему;
- відповідність висновків автора поставленим завданням (чи досягнута мета дослідження).

Наукова робота здобувача вміщує декілька взаємопов'язаних етапів:

- вибір теми;
- пошук та опрацювання матеріалу;
- складання плану роботи;
- викладення та оформлення результатів дослідження у тексті реферату;
- усний виклад реферату.

Вибір теми. Це один із найбільш відповідальних етапів, який визначає успішність наступної наукової діяльності здобувача. Однією з бажаних вимог до вибраної теми – є збіжність її практичної чи теоретичної значимості й актуальності з особистою значимістю. Така вимога передбачає наявність у здобувача необхідних знань із тим, щоби знайти та обґрунтувати свій підхід до розробки даної проблеми.

Проблематика рефератів – це найбільш актуальні теми. У них на основі ретельного аналізу й узагальнення наукового матеріалу зіставляються різні погляди авторів і визначається власна позиція здобувача з викладом відповідних аргументів.

Прийняття рішення щодо вибору теми вимагає також попередньої роботи з викладачем. Разом із цим, здобувач має пам'ятати, що чим оперативніше буде здійснено вибір теми, тим більше часу він має для її дослідження, для текстуального оформлення реферату.

Тему реферату здобувач може вибрати самостійно та узгодити з викладачем чи вибрати зі списку тем, рекомендованих кафедрою.

Збір матеріалу.

При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:

1. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.
2. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).
3. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.
4. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Після вибору теми складається попередній план роботи, який бажано узгодити з викладачем та визначити літературу (першоджерела та критичну літературу - статті та підручники), яку необхідно вивчити.

Пошук та освоєння необхідних літературних джерел – це творчий процес. Уміння самостійно визначати напрямок пошуку наукових творів, документів, використовувати предметні й алфавітні каталоги наукових бібліотек, бібліографічні довідники, що сприяє формуванню професійних якостей спеціаліста.

Викладення та оформлення результатів дослідження.

Після вивчення літератури, за допомогою викладача, уточнюється первинний план і остаточний варіант береться за основу текстуального оформлення роботи.

Традиційно структура реферату (курсової та дипломної роботи) включає наступні елементи:

1. Заголовок (назва) - наприклад:

Назва є коротким формулюванням, яке відображає тему, ідею, предмет дослідження і формулюється з урахуванням вимог до самостійної роботи здобувача. Заголовок виноситься на титульний листок реферату. На титульному листі здобувач указує також назву вищого навчального закладу, кафедри, своє прізвище й ініціали, вчений ступінь, звання, прізвище й ініціали викладача, дату написання роботи.

2. План – це система заголовків частин роботи із зазначенням сторінок, на яких вони розміщені. План є інформативним елементом, оскільки дає коротке уявлення про проблематику, що розробляється, про логіку викладення та актуальність, наукову і практичну значимість обраної теми. План розміщується на початку (після титульного листка) чи у кінці роботи.

3. Вступ – містить обґрунтування практичної та теоретичної актуальності проблеми, зазначеної для вивчення. У вступі необхідно сформулювати основне питання дослідження та цілі й завдання, які витікають із нього. Вирішення цих цілей та завдань дозволить реалізувати основну ціль дослідження. У вступі доцільно також обговорити термінологічні особливості роботи з тим, щоби попередити неадекватне її прочитання.

4. Основний зміст – це та частина роботи, у межах якої реалізуються дослідницькі завдання, що були сформульовані у вступі. Тут важливо витримати послідовність викладення, логічну коректність та здатність довести (проаналізувати) положення, що висуваються для доведення чи аналізу.

Увага в рефераті акцентується на нових відомостях, визначається доцільність звертання до тих чи інших проблем, книжок чи статей.

Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникаючи незвичних понять і символів, складних граматичних зворотів. Для цього доцільно на початку дослідження опрацювати специфічні терміни, використовуючи спеціальні словники. Рекомендується також включати до реферату схеми і таблиці, якщо вони допомагають розкрити основний зміст проблеми і скорочують обсяг реферату.

5. Висновки. У висновках підводиться підсумок дослідження, себто він містить отримані висновки як вирішення тих завдань, які були сформульовані у вступі. Здобувач може охарактеризувати перспективи подальшої розробки теми, а також показати проблеми, які виходять за межі даного дослідження - мають самостійне значення та значний інтерес.

6. Бібліографія – це список літератури, що містить джерела, які були використані у роботі над темою та підпорядковані посилання. Бібліографія має науковий інтерес, оскільки містить інформацію про джерела, що мають відношення до дослідження.

7. Захист реферату. Зміст реферату здобувач повинен доповідати на : *практичному занятті*. Попередньо підготувавши тези доповіді, здобувач протягом 7-10 хвилин коротко викладає основні положення своєї роботи, оскільки вільний виклад значно поліпшує сприйняття матеріалу слухачами. Після доповіді автор відповідає на питання, поставлені слухачами або ж викладачем під час перевірки реферату. На основі обговорення написаного та повідомленого реферату здобувачу виставляється відповідна оцінка.

Вимоги до оформлення рефератів

Важливим етапом виконання реферату є його оформлення. Від того, наскільки відповідально поставиться автор до оформлення реферату, багато в чому буде залежати її якість і підсумкова оцінка.

Реферат може бути написано лише українською мовою. Як правило, всі здобувачі мають писати роботу державною мовою.

Реферат оформляють на аркушах формату А4 (210x297 мм). Дозволяється використання формату А3 (297x420 мм), коли це необхідно для оформлення ілюстративного матеріалу.

Реферат друкують на комп'ютері на одній стороні аркуша білого паперу з використанням шрифтів текстового редактора Word (наприклад, Times New Roman Cyr) розміром 14 пунктів (мінімальна висота шрифту 1,8 мм) з полуторним міжрядковим інтервалом.

Текст реферату необхідно друкувати, дотримуючись наступних розмірів полів: верхнє, ліве і нижнє - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм.

У рефераті повинні бути чіткі, не розпливчасті лінії, букви, цифри й інші знаки. Всі рядки повинні бути чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту реферату має бути однаковою.

При умові оформлення реферату на комп'ютері прийнято виділяти заголовки жирним шрифтом.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності в рефераті допускається виправляти підчищенням чи зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту машинописним способом чи від руки. Дозпускається наявність в рефераті не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини реферату поділяють на **розділи, підрозділи, пункти.**

Заголовки структурних частин реферату „ЗМІСТ”, „ВСТУП”, „РОЗДІЛ”, „ВИСНОВКИ”, „СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, „ДОДАТКИ” друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів реферату варто починати з абзацного відступу і друкувати (крім першої великої) малими літерами, не підкреслюючи, без крапки наприкінці. Якщо заголовок реферату складається з двох речень або більше речень, їх розділяють крапкою.

Текст реферату слід розбивати на абзаци. Це полегшує читання й показує, що автор у своєму рефераті переходить до нової думки, нового твердження. Не можна також занадто дробити текст реферату і відокремлювати одну фразу від іншої, якщо між ними існує тісний зв'язок.

Абзаци в тексті реферату починають відступом, рівним 15 мм.

Розділи й підрозділи реферату повинні мати **заголовки**. Пункти реферату, як правило, заголовків не мають.

Заголовки реферату повинні чітко й стисло відбивати зміст розділів, підрозділів реферату.

Відстань між заголовком і текстом реферату повинна складати не менше двох рядків. Відстань між рядками заголовка така, як у тексті, а між заголовком і підзаголовком один рядок, між підзаголовком і текстом реферату також один рядок при комп'ютерному наборі.

Кожен розділ реферату слід починати з нової сторінки.

Переноси частин слів в заголовках реферату не допускаються, слова переносяться повністю.

Нумерація. Розділи, підрозділи реферату слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи реферату повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті, наприклад 1,2,3. Номер розділу реферату ставлять після слова „РОЗДІЛ”, після номеру розділу крапку не ставлять, потім з нового рядку друкують заголовок розділу.

Підрозділи реферату повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу реферату.

Номер підрозділу реферату складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, реферату розділених крапкою, наприклад „1.1.”, „1.2.”.

Нумерація пунктів і підпунктів в рефераті є порядковою в межах відповідних підрозділів чи пунктів, реферату наприклад „2.3.5.” – п'ятий пункт третього підрозділу другого розділу реферату.

При написанні реферату слід витримувати структуру й обсяг окремих частин реферату (підрозділи, пункти підрозділів реферату не повинні бути менш ніж 5 сторінок).

Нумерація сторінок реферату. Сторінки реферату слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючи наскрізної нумерації по всьому реферату. Номер сторінки реферату

проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці. «Титульний аркуш» реферату включають до загальної нумерації сторінок реферату. Номера сторінок на титульному листі не проставляють. Окремі сторінки реферату, на яких розташовані ілюстрації і таблиці, також включають у загальну нумерацію сторінок реферату.

З метою популяризації **академічної доброчесності** серед здобувачів вищої освіти в Університеті Ушинського розроблено дієвий механізм, що містить широкий спектр заходів, серед яких: ознайомлення з документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат.

Темати фіксованих виступів

1. Економічні погляди Стародавнього світу.
2. Розвиток економічної думки в Україні.
3. Визнання економічної науки (Нобелівські лауреати з економіки).
4. Історія грошей України.
5. Альтернативні витрати економічного вибору. Закон зростання альтернативних витрат.
6. Шляхи вирішення проблеми обмеженості ресурсів та безмежності потреб.
7. Національні моделі економічних систем. Особливості ринкових відносин в Україні.
8. Роздержавлення і приватизація. Принципи і форми приватизації.
9. Становлення та розвиток постіндустріального суспільства в сучасній економіці.
10. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці.
11. Сучасні тенденції розвитку форм власності.
12. Сутність і роль НТП в суспільному виробництві.
13. Формування інфраструктури ринку в Україні.
14. Механізм ринкового саморегулювання. Теорія рівноваги Л. Вальраса.
15. Конкуренція як рушійна сила розвитку економіки.
16. Монополія та антимонопольне законодавство.
17. Рівновага (вибір) споживача: ординалістський підхід.
18. Рівновага (вибір) споживача: кардиналістський підхід.
19. Ринок капіталів.
20. Ринок товарів і послуг. Товарна біржа, її суть та види.
21. Ринок цінних паперів. Фондова біржа. Валютна біржа.
22. Ринок праці. Біржа праці та її функції.
23. Організаційно-правові форми підприємництва.
24. Форми організації та механізм управління підприємницькою діяльністю.
25. Бізнес-план: сутність, призначення і методологія розробки.
26. Капітал як економічна категорія товарного виробництва.
27. Цінова політика підприємства.
28. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки.
29. Агропромислова інтеграція.
30. Система національних рахунків.
31. Інфляція в Україні: її динаміка та методи регулювання.
32. Зайнятість та безробіття в ринковій економіці.
33. Проблеми формування держбюджету України.
34. Фінансовий ринок та його структура.
35. Формування податкової системи в Україні.
36. Механізм грошово-кредитного регулювання в Україні.
37. Основні форми міжнародного співробітництва України.
38. Міжнародна економічна інтеграція.

39. Економічні аспекти глобальних проблем.
40. Ціна в ринковій економіці, її види та функції.
41. Теоретико-методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу Людський капітал. Інформація як ресурс.
42. Функціонування інтелектуального капіталу в економіці України.
43. Економіка інтелектуальної власності.
44. Національне багатство: сутність, структура, джерела зростання.
45. Міграція робочої сили і її наслідки. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
46. Глобалізація як форма світогосподарських зв'язків.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ З ПРЕДМЕТУ « Основи економічної теорії»

1. Менеджери – це:

- A). Інженерно-технічні робітники;
- B). Всі господарські працівники;
- C). Робітники, які виробляють продукцію;
- D). Керівники всіх ланок підприємства, які володіють методами управління.

2. Дайте визначення поняттю економічної системи

- A). Сукупність форм та методів господарювання, властивих усім галузям народного господарства, тобто економіці в цілому;
- B). Сукупність взаємопов'язаних і певним чином упорядкованих елементів економіки;
- C). Комплекс галузей, які обслуговують основне виробництво і забезпечують ефективну економічну діяльність на кожному підприємстві і в народному господарстві в цілому;
- D). Сукупність усіх видів економічної діяльності людей у процесі їх взаємодії, спрямованих на виробництво, обмін, розподіл та споживання товарів та послуг, а також на регулювання такої діяльності відповідно до мети суспільства.

3. Основною метою соціальної політики нашої держави є:

- A). Створення прошарку середнього класу, як гаранта демократичних перетворень в країні;
- B). Встановлення законодавчим шляхом зобов'язань держави перед населенням за створення високого рівня задоволення першочергових потреб людини;
- C). Підвищення рівня мінімальної заробітної плати і мінімального рівня пенсійного забезпечення; Підвищення реальних доходів всього населення.
- D). Вірно А,В,С.

4. Рівень безробіття визначається як відношення числа безробітних до

- A). Числа зайнятих;
- B). Чисельності працездатного населення;
- C). Чисельності робочої сили;
- D). Загальної чисельності населення.

5. Державний бюджет – це:

- A). Кошторис витрат держави;
- B). Державна казна;

- С). Фінансовий план надходжень і державних витрат;
- Д). Кошторис надходжень держави.

6. Мікроекономіка вивчає:

- А). Поведінку економіки в цілому;
- В). Відособлені економічні одиниці;
- С). Поведінку споживачів на ринках товарів і послуг;
- Д). Поведінку фірм на ринках товарів і ресурсів.

7. Закон потреб проявляється в наступному:

- А). Виробництво пропонує все більше різноманітних товарів, і споживач отримує безліч варіантів альтернативного вибору;
- Б). З задоволенням одних потреб завжди виникають інші;
- В). Безмежність потреб та обмеженість ресурсів – проблема економічного вибору.
- Г). Вірні відповіді б) і в)

8. Що з перерахованого є найбільш важливим для ефективної реалізації функцій ринку?

- А). Потужні профспілки;
- Б). Розвинене державне регулювання;
- В). Почуття соціальної відповідальності лідерів ділових кіл;
- Г). Вільна конкуренція.

9. Цінова еластичність попиту на товар вимірює чутливість обсягу попиту до зміни:

- А). Цін інших товарів;
- Б). Уподобань і смаків споживачів;
- С). Ціни даного товару;
- Д). Доходів споживачів.

10. Теорія споживчої поведінки припускає, що споживач прагне максимізувати:

- А) різницю між загальною і граничною корисністю;
- Б) загальну корисність;
- В) граничну корисність;
- Г) кожну з перерахованих величин.

11. Постійні витрати фірми - :

- А) ростуть при збільшенні обсягу виробництва;
- Б) змінюються пропорційно зміні обсягу виробництва;
- В) не змінюються при збільшенні обсягу виробництва;
- Г) не залежать від обсягу її виробництва .

12. Середня фірма - :

- А) кількість зайнятих від 100-200 осіб;
- Б) кількість зайнятих від 200 до 1000 осіб;
- С) кількість зайнятих від 300 до 800 осіб;
- Д) кількість зайнятих від 500 до 1000 осіб.

13. Дефляція - це ..

- А) зниження загального рівня цін в економіці;
- Б) зниження темпу інфляції;
- В) падіння курсу національної валюти;
- Г) зниження купівельної спроможності грошей.

14. Які з перерахованих характеристик властиві товарній формі організації господарства?

- А) Продукти виробляються окремими, відособленими виробниками;
- Б) Кожен виробник спеціалізується на виготовленні одного якого-небудь виду продукту;
- В) Обмін продуктами відбувається на ринку;
- Г) Усі відповіді вірні.

15. Хто вперше дав визначення політична економія?

- А) К.Маркс;
- Б) Аристотель;
- В) У.Петті;
- Г) А.Монкретьєн.

16. Чим зумовлена конкуренція між споживачами?

- А) намаганням різних категорій покупців придбати товари високої якості за найнижчими цінами;
- Б) намаганням споживачів придбати товари найоптимальніші для них терміни;
- С) рівнем самосвідомості споживачів.

17. Які є основні форми заробітної праці?

- А) номінальна,
- Б) погодинна; відрядна
- Г) спонукальна.

18. Якою є економічна система сучасної України:

- А) ринкова економіка;
- Б) командна економіка;
- В) перехідна економіка;
- Г) традиційна економіка.

19. В якому з положень дається правильне визначення поняття “інфраструктура ринку”?

- А) це сукупність установ, що забезпечують функціонування ринку;
- Б) це склад товарів і послуг, що обертаються на ринку;
- В) система державних, приватних і громадських інститутів (організацій і установ) і технічних засобів, що обслуговують інтереси суб’єктів ринкових відносин, забезпечують їхню ефективну взаємодію.

20. Якщо при зміні ціни кількість куплених товарів не змінюється, то попит:

- А) нееластичний;
- Б) еластичний;

- В) одиничної еластичності;
- Г) абсолютно нееластичний.

21. Економікс – це:

- А) це економічні погляди, на мистецтво ведення домашнього господарства;
- Б) наука про ефективне використання обмежених ресурсів з метою досягнення максимального задоволення матеріальних потреб людини та суспільства;
- С) наука, що вивчає економічні відносини, які виникають між людьми в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання;
- Д) мистецтво ведення домашнього господарства.

22. Гроші — це...

- А). Загальний еквівалент, яким вимірюється вартість усіх товарів і послуг.
- В). Золото і срібло, які використовуються для обміну на інші товари.
- С). Будь-який товар, здатний обмінюватися на будь-який інший товар.
- Д). Платіжний засіб, що декретується державою.

23. Податок – це...

- А) обов'язкові платежі, які держава стягує з окремих осіб, установ, у центральний та місцевий бюджет;
- б) це відношення вилученої частки доходу до загальної його суми;
- в) це кошторис (смета) прибутків і витрат;
- г) перевищення в грошовому вираженні прибутків (виручки від товарів і послуг) над витратами на виробництво і збут цих товарів і послуг.

24. Що таке приватизація?

- А). Передача майна (засобів виробництва тощо) державного підприємства у володіння, розпорядження та використання трудовому колективу роздержавлюваного підприємства за збереження його належності суспільству, державі;
- В). Перехід на безоплатній або платній основі державної власності (землі, підприємства житлового фонду, тощо) у належність, володіння, розпорядження та використання трудовим колективам, групам осіб та окремим особам;
- С). Ліквідацію приватної власності;
- Д). Позбавлення держави функцій прямого господарського управління, тобто відповідні повноваження передаються підприємствам.

25. Вкажіть форми організації суспільного виробництва:

- А). Натуральна, товарна та обмінна;
- В). Товарна, обмінна, ненатуральна;
- С). Товарна, ненатуральна;
- Д). Натуральна; товарна.

26. Які існують чесні методи конкурентної боротьби:

- А). Цінові та не цінові;
- Б). Прості та розвинені;
- С). Досконалі та не досконалі;
- Д). Споживчі та мінові.

27. Зазначте функцію не властиву державному бюджету України?

А). Державний бюджет використовується для оплати видатків, пов'язаних з обороною країни;

Б). З державного бюджету виплачується заробітна плата робітникам промислових підприємств,

С). З державного бюджету виплачується заробітна плата службовцям державного апарату.

28. Адам Сміт представник-

А). Класичної політичної економії

Б). Фізіократів

В). Меркантилістів

Г). Марксизму

29. Комплекс заходів, спрямований на контроль діяльності монополій, а також створення відповідного законодавства, - це:

А). Нецінові методи конкурентної боротьби;

Б) Цінові методи конкурентної боротьби;

В) Антимонопольна політика;

С) Антиінфляційна політика.

30). Якщо ціна товару нижча від точки перетину кривої попиту та кривої пропозиції, то:

А). Виникає надлишок;

В). З'явиться дефіцит;

С). Зросте безробіття;

Д). Всі варіанти невірні.

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Зародження та етапи становлення економічної теорії.

2. Сучасні економічні теорії: загальна характеристика.

3. Розвиток економічної думки в Україні

4. Предмет, метод, функції, рівні економічної теорії.

5. Економічні закони і категорії, їх класифікація. Позитивна і нормативна економіка.

6. Форми організації суспільного виробництва. Порівняльний аналіз простого та розвинутого товарного виробництва.

7. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці втіленої у товарі. Закон вартості. Продуктивні сили суспільства.

8. Безмежність потреб і обмеженість ресурсів. Піраміда Маслоу. Закон зростання потреб.

9. Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей. Альтернативні витрати економічного вибору. Закон зростання альтернативних витрат.

10. Періодизація суспільного економічного розвитку (формаційний, організаційний та цивілізаційний підходи).

11. Сутність економічної системи і її структурні елементи. Типи економічних систем.

12. Національні моделі економічних систем. Особливості ринкових відносин в Україні.

13. Становлення та розвиток постіндустріального суспільства в сучасній економіці.
14. Поняття власності. Типи, форми, види власності та роль в економічній системі.
15. Сучасні тенденції розвитку форм власності. Роздержавлення і приватизація. Принципи і форми приватизації.
16. Економіка інтелектуальної власності.
17. Форми вартості. Теорії, що визначають вартість товару: трудової вартості, попиту та пропозиції, граничної корисності, альтернативної вартості.
18. Гроші: історія розвитку, сутність, функції. Закон грошового обігу. Сучасні теорії грошей.
19. Теорія капіталу. Перетворення грошей в капітал. Формула капіталу. Робоча сила як товар.
20. Теоретико-методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу
Людський капітал. Інформація як ресурс.
21. Економічні умови виникнення і ефективного функціонування ринку. Риси та принципи функціонування сучасної ринкової економіки.
22. Ринок: сутність, функції, класифікація. Інфраструктура ринку. Об'єкти ринкової інфраструктури.
23. Попит: сутність, закон, чинники впливу. Крива попиту. Еластичність попиту. Види еластичності. Коефіцієнти еластичності.
24. Пропозиція: сутність, закон, чинники впливу. Крива пропозиції. Еластичність пропозиції та способи її подання.
25. Діалектична залежність попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Теорія рівноваги Л.Вальраса.
26. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки. Типи конкуренції та методи конкурентної боротьби. Закон конкуренції: сутність, економічна основа та механізм.
27. Види ринку за типами конкурентної боротьби. Антимонопольне законодавство.
28. Ціна в ринковій економіці, її види та функції. Вибір методу ціноутворення на практиці.
29. Теорія поведінки споживача. Загальна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Закони Госсена.
30. Споживчий вибір і бюджетні обмеження. Правило максимізації корисності.
31. Крива байдужості, її суть і побудова. Карта кривих байдужості. Гранична норма заміщення.
32. Рівновага споживача. Ефект заміщення та ефект доходу.
33. Підприємство: сутність, функції, форми, види. Розмір фірми. Основні питання економіки.
34. Теорія виробництва. Основні фактори виробництва. Технологічна та економічна ефективність.
35. Суть, види і структура витрат виробництва. Мінімізація витрат. Собівартість продукції.
36. Прибуток і рентабельність. Норма прибутку. Максимізація прибутку.
37. Суть капіталу та його структура в процесі виробництва, форми накопичення. Шляхи підвищення додаткової вартості.
38. Умови рівноваги фірми. Економічна безпека підприємства.
39. Менеджмент: сутність, функції, стилі управління. Етап прийняття рішень у планування. Риси ідеального керівника.
40. Основи маркетингового управління.
41. Бізнес-план: сутність, призначення і методологія розробки.
42. Аграрні відносини та власність у сільському господарстві. Рентні відносини. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Державна політика регулювання і підтримки сільського господарства.

43. Предмет, основні проблеми і цілі макроекономіки.
44. Макроекономічні показники у системі національних рахунків: методи розрахунку та співвідношення між ними.
45. Сукупний попит і його детермінанти. Крива сукупного попиту.
46. Сукупна пропозиція і її детермінанти. Крива сукупної пропозиції.
47. Макроекономічна рівновага. Модель мультиплікатора Дж. М. Кейнса.
48. Циклічність економічного розвитку. Фази циклу.
49. Безробіття: зміст, причини, види, наслідки. Рівень безробіття. Закон Оукена.
50. Інфляція. Антиінфляційна політика. Крива Філіпса.
51. Фінансова система та фіскальна політика держави. Зміст, структура та функції фінансів.
52. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит і державний борг.
53. Суть і функції податків. Види податків. Крива Лаффера.
54. Грошовий обіг і його закони. Грошові агрегати та їх сутність. Закон грошового обігу.
55. Суть, структура та функції банківської системи. Центральний банк. Кредитна система і її структура. Необхідність, зміст і принципи функціонування кредиту.
56. Заробітна плата: сутність і функції. Державна політика оплати праці.
57. Світове господарство: зміст, об'єктивні передумови виникнення та етапи розвитку.
58. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Теорія порівняльних переваг.
59. Міжнародна торгівля: форми, структура, напрями. Протекціонізм і вільна торгівля.
60. Глобалізація як форма світогосподарських зв'язків. Основні глобальні проблеми сучасності, їх класифікація. Шляхи подолання глобальних проблем. Форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем.

5.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ З ПРЕДМЕТУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді частково виконує завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; допускає істотні помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях, не спроможний пояснити зміст застосовуваного понятійного апарату, показує невміння публічно представляти матеріал
	3 бали	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми

		розв'язання суперечностей; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Завдання не виконано.
	1...3 балів	Завдання виконано формально, стандартними книжковими фразами, без власних роздумів.
	4...5 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками, представлено з допомогою презентації.
Контрольна модульна робота	0 балів	Відповіді на запитання неправильні.
	1..3 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях.
	4...5 балів	Відповіді на запитання правильні, повні, обґрунтовані, логічно побудовані.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувач не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в економічному процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в економічному процесі.
16-20 балів	Здобувач уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом економіки як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. Володіє культурою економічних досліджень. Має міцні знання з мікроекономіки та макроекономіки. Аргументує суть економічних законів і категорій, їх соціальний зміст та форми прояву. <i>Здобувач знає:</i> наукові основи економічного життя суспільства та засади управління господарською практикою; соціально-економічний зміст ринкової економіки та механізм її функціонування; принципи раціональної поведінки економічних суб'єктів (споживачів та виробників) в ринкових умовах; економічні інструменти господарювання в умовах ринкової економіки (ціноутворення, оплата праці, комерційні розрахунки, інвестиційна діяльність, тощо); об'єктивні закономірності функціонування суспільного господарства та важелі впливу держави на макроекономічну кон'юнктуру (зміст бюджетно-податкової та монетарної політики); суть та шляхи формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства; практичні досягнення найбільш

	<p>розвинених країн та особливості трансформаційних процесів в економіці України; структуру та сучасні тенденції розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин; особливості інтеграції України в світове господарство.</p> <p><i>Здобувач уміє:</i> користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні виховних заходів; розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва; аналізувати економічні події в суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу й усвідомлення меж можливого в економічній політиці; конструктивно-критично мислити та аналізувати економічні події, що відбуваються в реальному житті; знаходити найбільш адекватні форми розв'язання економічних суперечностей; виховувати свідоме відповідальне ставлення до своєї ролі як економічного суб'єкта, громадянина-патріота своєї країни, активного учасника світової економіки; приймати раціональні та ефективні рішення як під час реалізації своїх особистих економічних інтересів, так і інтересів соціальної спільноти та країни в цілому й формувати відповідну економічну поведінку; підвищувати рівень своєї компетентності як особистості та громадянина.</p> <p><i>Здобувач здатний:</i> застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), різноманітності і мультикультурності, працювати в команді.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом економіки як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю..</p> <p><i>Здобувач знає:</i> наукові основи економічного життя суспільства та засади управління господарською практикою; соціально-економічний зміст ринкової економіки та механізм її функціонування; принципи раціональної поведінки економічних суб'єктів в ринкових умовах; економічні інструменти господарювання в умовах ринкової економіки; об'єктивні закономірності функціонування суспільного господарства та важелі впливу держави на макроекономічну кон'юнктуру (зміст бюджетно-податкової та монетарної політики); суть та шляхи формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства; практичні досягнення найбільш розвинених країн та особливості трансформаційних процесів в економіці України.</p> <p><i>Здобувач уміє:</i> користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні виховних заходів; розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва; аналізувати економічні події в суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу й усвідомлення меж можливого в економічній політиці; конструктивно-критично мислити та аналізувати економічні події, що відбуваються в реальному житті; знаходити найбільш адекватні форми розв'язання економічних суперечностей; виховувати свідоме відповідальне ставлення до своєї ролі як економічного суб'єкта, громадянина-патріота своєї країни, активного учасника світової економіки; приймати раціональні та ефективні рішення як під час реалізації своїх особистих економічних</p>

	<p>інтересів, так і інтересів соціальної спільноти та країни в цілому й формувати відповідну економічну поведінку; підвищувати рівень своєї компетентності як особистості та громадянина.</p> <p><i>Здобувач здатний:</i> застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), різноманітності і мультикультурності.</p>
<p>Добре (74-81 C)</p>	<p>Здобувач володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом економіки як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. <i>Здобувач знає:</i> наукові основи економічного життя суспільства та засади управління господарською практикою; соціально-економічний зміст ринкової економіки та механізм її функціонування; принципи раціональної поведінки економічних суб'єктів в ринкових умовах; економічні інструменти господарювання в умовах ринкової економіки; структуру та сучасні тенденції розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин; особливості інтеграції України в світове господарство.</p> <p><i>Здобувач уміє:</i> користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні виховних заходів; розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва; аналізувати економічні події в суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу й усвідомлення меж можливого в економічній політиці; конструктивно-критичного мислити та аналізувати економічні події, що відбуваються в реальному житті; знаходити найбільш адекватні форми розв'язання економічних суперечностей; виховувати свідоме відповідальне ставлення до своєї ролі як економічного суб'єкта, громадянина-патріота своєї країни, активного учасника світової економіки; приймати раціональні та ефективні рішення як під час реалізації своїх особистих економічних інтересів.</p> <p><i>Здобувач здатний:</i> застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), різноманітності і мультикультурності.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Має на задовільному рівні знання про систему економічних наук, зв'язки з іншими науками, основні економічні погляди видатних економістів в історії класичної і вітчизняної економіки; припускається помилок і визначенні основних принципів, методів і форм організації економічних процесів; має прогалини знань щодо розв'язування економічних задач. Не виявляє творчості у вирішенні навчально-виховних ситуацій, нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції. Уміє користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні виховних заходів; здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, натомість її</p>

	передання здійснюється на належному рівні, а її аналіз викликає значні труднощі; недоцільно обирає методи навчання і виховання відповідно до економічної ситуації; не вміє аналізувати економічні ситуації, що виникають.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач володіє навчальним матеріалом фрагментарно, не вміє використовувати їх у практичній діяльності. Поверхово обізнаний із принципами, методами і формами організації економічного процесу, проте не вміє вирішувати й аналізувати економічні ситуації, що виникають. Здобувач демонструє середній рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни.
Незадовільно (35 – 59 FX)	Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом, при його відтворенні відповідь елементарна, фрагментарна, має переважно репродуктивний характер, не може викласти зміст основних положень дисципліни під час усних та письмових відповідей, допускає при цьому суттєві помилки. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє низький рівень знань у практичних ситуаціях, показує низький рівень економічного аналізу фактів, не здатен обґрунтувати власну економічну позицію та проконсультувати інших з економічних питань, що не забезпечує практичної реалізації задач, які окреслює мета дисципліни.
Незадовільно (0 – 34 F)	Здобувач повністю не володіє навчальним матеріалом з курсу, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача. Не усвідомлює мету навчальної діяльності. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє незадовільний рівень сформованості компетентностей, зокрема відсутність розуміння предметного поля професійної діяльності та здатності застосовувати знання завдань, принципів і доктрин економіки, що не забезпечує його підготовку до самостійного вирішення задач, які окреслює мета дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Модуль 1	Бали	Разом	0–20	0–100
Змістовий модуль 1	0...26	0–80		
Змістовий модуль 2	0...23			
Змістовий модуль 3	0...31			

Змістовий модуль 1: 7(практичних занять) *3+5(КМР)=26

Змістовий модуль 2: 6(практичних занять) *3+5(ІНДЗ)=23

Змістовий модуль 3: 7(практичних занять) *3+5(ІНДЗ) +5(КМР)=31

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / С.М. Панчишин та ін. ; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. Київ : Знання, 2013. Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 615 с.
2. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник : у 2 кн. / С.М. Панчишин та ін. ; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. Київ : Знання, 2014. Кн. 2 : Мікроекономіка. 390 с.
3. Башнянин Г. І., Шевчук Є. С. Політична економія: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Г.І. Башнянина і к.е.н., доц. Є.С. Шевчука. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 280 с.
4. Дзюбик С.Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії : навчальний посібник Київ : Знання, 2014. 423 с.
5. Економічна теорія. Політекономія : підручник / В. М. Тарасевич та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. Київ : Знання, 2012. 206 с.
6. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2014. 710 с.
8. Економічна теорія: Політекономія: Практикум: Навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевича. Київ : Знання., 2013. 496 с.
9. Макконнелл К. Р., Брю С. Л., Флінн Ш. М. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Учебник. / пер. с англ. Москва : ИНФРА-М, 2016. 1028 с.
10. Макроекономічний аналіз національної економіки. Навчальний посібник. / І.Ф. Радіонова, та ін.. Видавництво: КНЕУ. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. 302 с.
11. Мэнкью Н.Г. Принципы Экономикс. Санкт-Петербург : Питер, 2012. 672 с.
12. Мэнкью Н.Г. Макроэкономика. Санкт-Петербург : Питер, 2015. 730 с.
13. Мочерний С.В. Економічна теорія : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 640 с.
14. Політична економія: Навчальний посібник / за ред. д.е.н., проф. Г.І. Башнянина і к.е.н., доц. Є.С. Шевчука. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 280 с.
15. Самуэльсон П., Нордхауз В. Экономика. Москва : ООО «И.Д.Вильямс», 2007. 1360 с.
16. Сучасні економічні теорії Навчальний посібник. / Г. І. Башнянин та ін. Львів: Новий Світ, 2015. 338 с.
17. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономикс. Москва : Дело. 2005. 864 с.
18. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки: Навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 476 с.

Допоміжна

1. Ажнюк М.О., Передрій О.С. Основи економічної теорії: Навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 368 с.
2. Артеменко Л. Б. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія». Тернопіль: ТНТУ, 2017. 65 с., система дистанційного навчання Atutor.
3. Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід : навчальний посібник. Київ : Знання, 2012. 211 с.
4. Вибрані праці : у 2 т. [Текст] : Т. 1 / А. А. Чухно; передм.: Л. В. Губерського, Т. І. Єфименко. Київ : ДННУ Академія фінансового управління, 2012. 557 с.
5. Єфремов Д. П., Федірко Н. В. Економіка суспільного сектора. Навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2014. 351 с.
6. Камінська Т.М. Основи економічної теорії: підручник. 2-ге вид., випр. Київ. 2018. 232 с.
7. Кокарев І. В. Основи економічної теорії : курс лекцій. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
8. Круш П.В., Тульчинська С. О. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2008. 328 с.
9. Мазурок. П. П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях [Текст] : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 478 с.
10. Мельник А.Ф. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навчальний посібник Київ : 2008. 699 с.
11. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. Київ : Знання, 2010. 679 с.
12. Мікроекономіка: Практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д.Базилевича. Київ : Знання, 2010. 491 с.
13. Мочерний С. В., Устенко О. А. Основи економічної теорії [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академія, 2009. 502 с.
14. Основи економічної теорії : підручник / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків. : Право, 2013. 448 с.
15. Полуяктова О.В. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. Одеса. 2014. 268 с.
16. Райнерт Ерік С. Як багаті країни забагатіли... і чому бідні країни лишаються бідними. Київ : Темпора, 2015. 444 с.
17. Ринок праці та зайнятість в Україні: реалії та перспективи: колективна монографія / За наук. ред. С. Кожем'якіної, С. Калініної. Київ : ІПК ДСЗУ, 2018. 424 с.
18. Сучасні економічні теорії [Текст] : Навч. посіб. для самостійної підготовки до курсового та комплексного державного екзамену з економічної теорії / Н. П. Мацелюх та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 224 с.
19. Ткач А. А. Інституціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 304 с.
20. Чухно А. А., Юхименко П. І., Леоненко П. М Сучасні економічні теорії : підручник [Текст]. Київ : Знання, 2007. 878 с.

Інформаційні ресурси

Законодавство України – Верховна Рада. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2019).

Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua (дата звернення: 20.08.2019).

Міністерство економіки. URL: www.me.gov.ua (дата звернення: 20.08.2019).

Макроекономічна статистика. Національний банк України: URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення: 20.08.2019).

Офіційний WEB- сайт МВФ. URL: <http://www.inf.org> (дата звернення: 20.08.2019).

Офіційний сайт Державного комітету статистики України: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2019).

Голос України. Газета Верховної Ради України. URL: www.uamedia.visti.net/golos (дата звернення: 20.08.2019).

Економіка України. Політико-економічний журнал. URL: <http://www.economukraine.com.ua/> (дата звернення: 15.08.2019).

Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <http://aub.org.ua>. (дата звернення: 22.08.2019).

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 22.08.2019).

Бібліотека «Полка бкиниста». URL : <http://polbu.ru/> (дата звернення: 25.08.2019).

Образовательно-справочный сайт по экономике. URL: <http://economicus.ru/> (дата звернення: 25.08.2019).